

Årsplan

2025-2026

Grav barnehage

Bærumsbarnehagen

Innhold

<u>Innledning.....</u>	<u>2</u>
<u>Årsplanen.....</u>	<u>2</u>
<u>Barnehagen er en pedagogisk virksomhet.....</u>	<u>2</u>
<u>Bærumsbarnehagen.....</u>	<u>2</u>
<u>Presentasjon av barnehagen.....</u>	<u>3</u>
<u>Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis.....</u>	<u>3</u>
<u>Barnehagens pedagogiske arbeid.....</u>	<u>4</u>
<u>Barnehagens verdigrunnlag.....</u>	<u>4</u>
<u>Barn og barndom.....</u>	<u>4</u>
<u>Demokrati.....</u>	<u>4</u>
<u>Mangfold og gjensidig respekt.....</u>	<u>4</u>
<u>Likestilling og likeverd.....</u>	<u>5</u>
<u>Bærekraftig utvikling.....</u>	<u>6</u>
<u>Livsmestring og helse.....</u>	<u>7</u>
<u>Barnehagens formål og innhold.....</u>	<u>7</u>
<u>Kroppen min eier jeg.....</u>	<u>7</u>
<u>TETT PÅ- kvalitet i bærumsbarnehagen».....</u>	<u>8</u>
<u>Omsorg, danning, lek og læring.....</u>	<u>9-10</u>
<u>Våre temaperioder er:.....</u>	<u>11</u>
<u>Uteliv og trafikksikkerhet.....</u>	<u>11</u>
<u>Brannvern.....</u>	<u>12</u>
<u>FORUT.....</u>	<u>12</u>
<u>Kroppen: Sanser og følelser.....</u>	<u>12</u>
<u>Jul og Påske.....</u>	<u>12-13</u>
<u>Vennskap og fellesskap.....</u>	<u>14</u>
<u>Kommunikasjon og språk.....</u>	<u>15</u>
<u>Barns medvirkning.....</u>	<u>16</u>
<u>Samarbeid mellom hjem og barnehage.....</u>	<u>17</u>
<u>Overganger.....</u>	<u>17-18</u>
<u>Når barnet begynner i barnehagen-tilvenning.....</u>	<u>17</u>
<u>Overganger innad i barnehagen og mellom barnehager.....</u>	<u>18</u>
<u>Fra barnehage til skole.....</u>	<u>19</u>
<u>Planlegging, vurdering og dokumentasjon.....</u>	<u>19</u>
<u>Planlegging.....</u>	<u>19</u>
<u>Vurdering.....</u>	<u>20</u>
<u>Dokumentasjon.....</u>	<u>21</u>
<u>Barnehagens ulike dokumenter</u>	<u>20</u>
<u>Barnehagens arbeidsmåter.....</u>	<u>21</u>
<u>Progresjon.....</u>	<u>21</u>
<u>Barnehagens digitale praksis.....</u>	<u>22</u>
<u>Barnehagens fagområder.....</u>	<u>22</u>
<u>Trafikksikkerhet.....</u>	<u>23</u>
<u>Kompetanseplan.....</u>	<u>23</u>

Innledning

Årsplan

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling. Planen gir informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold (§ 2) og barns rett til medvirkning (§ 3) og rammeplanen følges opp, dokumenteres og vurderes.

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet

Barnehagen er i følge [Rammeplan for barnehagen](#) en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Dette skal gjøres i samarbeid og forståelse med barnas hjem.

Bærumsbarnehagen

I Bærum er det i tillegg til rammeplanen utarbeidet en barnehagemelding for bærumsbarnehagen, [Barnehagemelding 2015-2025](#).

Arbeidet med barnehagemeldingen skal bidra til at det blir et likeverdige og enhetlige barnehagetilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre. Tidlig innsats, mestringperspektivet og samarbeid og samhandling skal vektlegges i bærumsbarnehagen. Barnehagen skal ses på som første trinn i utdanningsløpet, og **lek, språk** og **god helse** er spesielle faglige satsingsområder.

Som oppfølging av barnehagemeldingen utarbeides det kvalitetsplaner. Kvalitetsplanen skal bidra til likeverdige barnehagetilbud i Bærum og sikre tidlig innsats og bedre læring for barna i bærumsbarnehagen. Kvalitetsplanen, [Lek og læring – rammeverk for bærumsbarnehagen](#), som gjelder fra 2019 skisserer satsingsområdene:

- Kommunikasjon og språk
- Livsmestring
- Digital barnehage

Presentasjon av barnehagen

Grav barnehage eies av Bærum kommune. Barnehagen består av to hus: Liom og Øvrevoll.

Barnehagen har ca. 70 barn og ca. 16 årsverk.

Liom ble bygget i 1972, består av 4 avdelinger og ligger i Fagertunveien 120. Huset ble totalrenovert og bygget på i 2007, og pusset opp innvendig i 2024. Utelekeplassen ble lagt om og alle lekeapparater var nye i 2007 og oppgradert i 2021.

Huset er i 2 etasjer. I første etasje er avdelingene Selje og Eik, i annen etasje er Ask og Hassel. Barnehagen ligger innerst i en blindvei med eneboliger og rekkehus og grenser til friluftsområdet Hagabråten, og dette området bruker vi hele året til turer.

Øvrevoll ligger i Lindebergveien 2b, ble opprettet i 1970 og har en avdeling. Øvrevoll ble pusset opp og utbedret i 2007. Huset er i én etasje og ligger i et gammelt villastrøk. I nærmiljøet ligger Øvrevoll galoppbane og Hagabråten. Sammensetningen av barnegruppene endrer seg fra år til år avhengig av hvilke nye barn som kommer inn.

Liom:

På avdeling Hassel og Ask er det barn i alderen 3 - 6 år.

På Eik og på Selje er det barn i alderen 1 – 3 år.

På Øvrevoll vil vi dette barnehageåret være barn i alderen 1– 6 år.

Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis

Barnehageåret 2025 har vi vært med på og gjennomført følgende:

- Vi gjennomførte «Kroppen min eier jeg» som fast program for delfinene. Temaet skal bygge på bevissthet rundt kropp og følelser som vi har fokus på med barn i alle aldersgrupper.
- TETT PÅ- . Kvalitetsutvikling av personalet i barnehagen.
- Snakke med- samtaleverktøy for ansatte
- Forberedte oss på omstrukturering og nedleggelse som ikke ble noe av.

Alt dette gir grunnlag for diskusjoner på personalmøter og refleksjon over arbeidet vi gjør. Ut fra dette har vi endret praksis på ulike områder: Vi benevner alle kroppsdeler med korrekt navn. Gjennom «TETT PÅ» er vi blitt mer bevisst våre relasjoner, og hvordan de påvirker barns utvikling.

Barnehagens pedagogiske arbeid

Barnehagens verdigrunnlag

Bærum kommunes verdier: Mot, Åpenhet og Respekt

Spesielt for Grav barnehage: Vi ønsker at barn og voksne skal få være den beste utgaven av seg selv.

Barn og barndom

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Barnehagen skal være et trygt sted hvor barna får mulighet både til å oppleve utfordringer, utvikle sine evner – og ikke minst - oppleve dager med glede, lek og fellesskap. Vi ønsker at hver dag skal være viktig i seg selv, og personalet må derfor være bevisste på at vi ikke fokuserer på skolestart og «skoleforberedende aktiviteter» for tidlig. Lek og aktiviteter skal ha betydning og gi glede «her og nå.»

Demokrati

Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonssevner og språklige ferdigheter.

Personalet må være bevisste på at alle barn skal få delta, komme med forslag og bli hørt. Vi kan ha tema om demokrati og styreformer, hva vil det si å være sjef, hva bestemmer sjefen, hva kan alle være med på å bestemme osv.

Hva gjør vi i praksis?

- I samlingsstunden øver vi på å lytte til hverandre, barna kan komme med forslag til aktiviteter og temaer. Vi bruker «Auklandsolen» sammen med barna for å synliggjøre forslag og gjøre valg.
- Med de eldste barna kan vi stemme over forslag.
- Vi oppmuntrer til å dele på leker og vente på tur
- Barna skal oppleve at voksne fordeler oppgaver og ansvar seg i mellom, og at de kan skifte på å bestemme.

Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Likestilling og likeverd

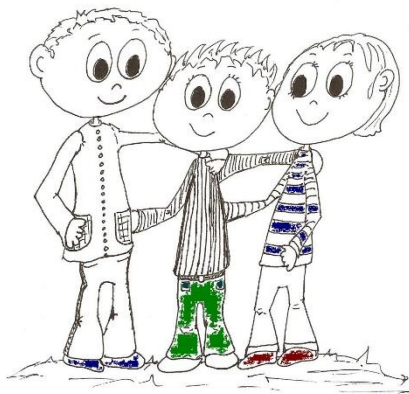
Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

Personalet må være bevisste på at det finnes mange ulike måter å leve på og tenke på – det er ikke én sannhet. Alle mennesker er like med evner, utfordringer, gleder og sorger, og alle har like rettigheter. «Barn og voksne skal få være den beste utgaven av seg selv» Da må personalet ha fokus på egne holdninger til likeverd og likestilling.

Hva gjør vi i praksis?

- Vi har barn og voksne fra ulike land, landsdeler og religioner, og vi bruker dette som utgangspunkt for samtaler og aktiviteter
- Vi fokuserer på det positive ved mangfold og forskjellighet – sanger, eventyr, tradisjoner osv.
- Vi sørger for at alle får være med på å bidra til fellesskapet, f.eks. ved å hjelpe hverandre, være ordensbarn, få ulike oppgaver osv.
- Personalet jobber for å sette fokus på barnets behov uten først å definere dem ut fra kjønn, etnisitet, sosial status osv.
- Vi er opptatt av å gi barn like muligheter. Dette innebærer at vi motiverer barna til variert lek og aktiviteter.
- Vi snakker med foreldrene om viktigheten av å gi barna like muligheter, og ikke begrense lekemateriell og aktiviteter ut fra innlærte holdninger og vaner.
- I alle situasjoner og temaer vektlegger vi likeverd, og at det normale er at alle er forskjellige.
- Vi markerer samenes nasjonaldag

Bærekraftig utvikling i «Bærum en klimaklok kommune»

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen.

Personalet skal bidra til at barna opplever glede over å være ute og får varierte naturopplevelser. De voksne må derfor være bevisst egne holdninger og væremåter, og planlegge ukens turer ut fra målene i rammeplanen. Liom ligger gunstig i forhold til Hagabråten, men for Øvrevoll er det mer utfordrende å finne varierte turmål.

Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

Hva gjør vi i praksis?

- Vi viser glede over å være ute – uansett vær.
- Vi tar initiativ til aktiviteter, lek og glede ute – både på egen lekeplass og ute på tur.
- Vi har Ute/turdag hver uke med unntak av juni, juli, august og desember, og vi har utelivsperioder i løpet av året.
- Vi har fokus på naturopplevelser, legger merke til skiftninger i naturen og gleder oss over det.
- Vi studerer planter, insekter og dyr, og fokuserer på hvor variert og mangfoldig naturen er.
- Vi bruker naturmaterialer i forming osv.
- Kildesortering
- Vi plukker søppel når vi er på tur
- Dyrker ulike grønnsaker/belgvekster
- Vi er bevisst på hvor mye papir vi bruker når vi tørker hender
- Vi tegner på begge sider av arket.

Livsmestring og helse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

Personalet må ha fokus på hvordan vi kan skape et inkluderende miljø i barnehagen. Vårt verdigrunnlag skal prege det vi gjør, og vårt menneskesyn skal være preget av respekt og anerkjennelse. Dette legger grunnlaget for at alle kan trives og føre tilhørighet i barnehagen. Hver dag skal ha innhold som veksler mellom ulike former for aktivitet, og personalet må legge vekt på å innarbeide gode vaner og rutiner som et grunnlag for god helse.

Hva gjør vi i praksis?

- Vi følger kommunens [plan](#) for å sikre barna et godt psykososialt miljø (Handlingsplan mot mobbing i Bærumsbarnhagene)
- Vi legger vekt på å være tilstedeværende voksne som aktivt jobber for et miljø hvor alle blir sett og hørt, og hvor vi er tydelige på regler og normer og hva som forventes.
- Mange av avdelingene bruker ”Steg for steg” som støtte for utvikling av barnas sosiale kompetanse. Dette er et 3-delt program, som legger vekt på utvikling av empati, mestring av sinne og problem/konfliktløsning. Her lærer barna ulike begreper og fremgangsmåter for bedre å takle egne følelser og ulike situasjoner.
- På foreldremøter og i foreldresamtaler snakker vi om hvordan foreldrene kan være med på å skape et inkluderende miljø, og bevisstgjøre hva som kan føre til ekskludering.
- Vi skal følge kommunens føringer for [kosthold og fysisk aktivitet](#)

Kroppen min eier jeg

Kroppen min eier jeg er en animasjonsserie laget av Redd Barna og NRK, i fire episoder, om kropp, grenser og seksuelle overgrep, med tilhørende undervisningsmaterieell til barnehage og 1.-4. trinn.

Barn som har fått undervisning eller annen informasjon om seksuelle overgrep, har en bedre forståelse av at dette er feil, og har lettere for å fortelle om sine opplevelser enn barn som ikke har fått denne kunnskapen.

Sammen med delfinbarna ser vi disse filmene og jobber også gjennom samtalekortene. Temaet skal bygge på bevissthet rundt kropp og følelser som vi har fokus på med barn i alle aldersgrupper.

Barnehagens satsningsområde « TETT PÅ- kvalitet i bærumsbarnehagen».

«TETT PÅ» er et helhetlig system utarbeidet for å styrke kompetanse og kvalitet i barnehagene i Bærum kommune. Gjennom «TETT PÅ» ønsker vi å etablere et helhetlig system for å støtte barnas utvikling og læring som bygger på nyere forskning om kvalitet i barnehagen. Målet er at de ansatte skal bli enda bedre til å fremme barnas trygghet, trivsel, læring og språkutvikling i hverdagen. Samspill med varme og stimulerende voksne er barnehagekvalitet for alle barn, og vil legge et grunnlag som all utvikling og livsmestring bygger på. I TETT PÅ skal CLASS (Classroom Assessment Scoring System) brukes som verktøy for å måle og forbedre kvaliteten i bærumsbarnehagen. Følgende områder, og kvaliteten på disse, blir det fokusert på: emosjonell støtte, organisering av avdeling og støtte til læring og utvikling.

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede.

Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.

Vi ønsker at både barn og voksne "skal få være den beste utgaven av seg selv" (jfr. barnehagens verdigrunnlag) og vil jevnlig diskutere hvilken betydning dette har for hvordan vi organiserer dagen, og hva det vil si for voksenrollen i ulike situasjoner. Hele dagen og alle situasjoner gir rom for å gi omsorg og legge til rette for danning, lek og læring. Den voksnes rolle i dette arbeidet er jevnlig tema på personalets ulike møter.

Omsorg, danning, lek og læring

Hele personalet har hatt kurs i Circle of Security (COS), og det gir et godt grunnlag for hvordan man kan gi god omsorg til barna. Barna skal oppleve tilstedeværende voksne, at de blir sett og ivaretatt og får den omsorgen de trenger. Dette er det første og viktigste for at de skal kunne delta aktivt i lek og læring. Gode relasjoner er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Personalet må vise respekt for barna i alle dagens små og større "møter". For å støtte barna i utviklingen mot en ansvarlig deltaker i det demokratiske samfunnet, må personalet vise interesse og vilje til å reflektere sammen med barna. Ved å sette spørsmålstegn ved ulike oppfatninger, og se at det kan være andre måter å tenke og handle på, kan barna utfordre det de allerede har kunnskap om og erfaring med. En stor del av dagen skal barna ha anledning til å leke etter eget ønske. Barn har en indre motivasjon for lek og lar seg oppsluke av den. Leken er en viktig forutsetning for barns utvikling. Den utdyper og gir en forståelse som barnet ikke kan oppnå på annen måte. Leken er utgangspunkt for vennskap, mestringsopplevelser, spenning og glede. Leken er en viktig arena for barns læring. Gjennom leken lærer barn om omverdenen og utvikler sin sosiale kompetanse. Læring foregår i samspill med andre og ved at barnet selv får utforske og delta aktivt. Barn lærer ved selv å være aktive og utforskende. Personalet må derfor legge til rette for eksperimentering, utprøving og læring gjennom aktiviteter, prøving og feiling.

Hva gjør vi i praksis?

- Hverdagsaktivitetene gjentar seg hver dag – måltid, av/påkledning, toalett/bleieskift, soving/hvile. For de yngste barna går en stor del av dagen med til disse situasjonene. Disse aktivitetene gir mulighet for gode samspillserfaringer, mestringsopplevelser, språklig aktivitet og læring på mange områder. Vi diskuterer stadig hvordan disse aktivitetene kan/bør gjennomføres for at barna skal oppleve omsorg og læring. Vi organiserer dagen slik at barna skal få vekslning mellom ro og aktivitet, og at de skal få dekket behov for mat, stell og hvile.
- På avdelingene foregår ulike aktiviteter og lek – både ut fra barnas egne, spontane valg – og mer planlagt av barn/personale eller personale. De planlagte aktivitetene kan være forming, leker, eksperimenter, utforskning, rollelek, sang/musikk.
- I barnas selvstyrte lek er det barnas egen drivkraft og motivasjon som er utgangspunktet. Personalet har en viktig rolle i forhold til barnets lek; gi tilgang til rom og lekemateriell, være til stede for å støtte og hjelpe, inspirere til videre utvikling av leken og veilede i samspill barna imellom. Personalet lager lekegrupper for å stimulere vennskap og utvikle leke ferdigheter hos barna. Vi vurderer gjennom året bruken av rommene, innredning og plassering av lekemateriell ut fra den aktuelle barnegruppen, alder og interesser.
- Vi planlegger samlingsstunden etter alder og modenhet for å kunne lese bøker, synge sanger osv. som passer barna bedre.
- Store deler av året har vi aldersinndelte grupper en dag i uka. I gruppemøtene tilrettelegger vi for læring ved å gjennomføre aktiviteter og opplevelser ut fra barnas alder.
- Barnehagen er en viktig kulturformidler. Vi synes at barna skal bli kjent med varierte sanger, eventyr og bøker.
- Når vi har barn og voksne på avdelingen med bakgrunn fra andre kulturer, er det naturlig å bruke sanger og bøker fra deres kultur.
- Vi deler året inn i temaperioder. Det vil si at vi har noen sammenhengende uker hvor hele barnehagen har fokus på et felles tema. Noen ganger blir det i stedet lengre utetid i barnehagen og av og til drar vi på lengre turer.

Våre temaperioder er:

- Uteliv og trafiksikkerhet
- Brannvern
- Forut
- Jul
- Kroppen: sanser og følelser
- Påske

Uteliv og trafiksikkerhet

Det er 2 perioder med uteliv, en på høsten og en lengre på våren.

Uteliv om høsten, Mål: Bli glad i å være ute og i å bruke naturen.

- Utforske barnehagens uteområde for de yngste
- Utforske skogen, naturen, årstiden
- Lære regler og rutiner vi har for turer og for å ferdes i trafikken
- Entusiastiske voksne

Uteliv om våren, Mål: Glede seg over naturen og alt som våkner til liv igjen.

- Motoriske ferdigheter
- Lære ute - regelleker
- Litt lengre turer, trafikkregler. Vi planlegger for en utedag/tur hver uke med unntak av desember og ferieperioder. I desember/ferieperioder går vi på spontanturer.
 - Utforske småkrypene som våkner til liv
 - Utforske fugler, blomster, trær
 - Ta vare på naturen, og bli kjent med to ansvarsarter.

Det meste foregår avdelingsvis, særlig om høsten er det nok for barna å forholde seg til sin egen gruppe. Turer vil hovedsakelig foregå avdelingsvis men vi har også turer med sjøstjerne og delfiner på tvers av avdelinger og hus. For de yngste barna vil "Uteliv" på høsten ofte foregå innenfor gjerdet. Det er en stor verden å utforske og mange motoriske utfordringer; i sandkassa, lekeapparatene, bakke opp og bakke ned, små insekter og planter. For alle aldersgrupper blir det gode muligheter for opplevelser og undring, for motoriske utfordringer og til å erfare med alle sansene.

Brannvern: Vi deltar i brannvernopplæringen som Brannvernforeningen arrangerer hvert år. Vi bruker materiell utgitt av Brannvernforeningen, og vi har brannøvelse.

Forut: Mål: Forutukene skal skape interesse for og bidra til forståelse og toleranse for forskjellige kulturer og ulike måter å leve på. Forut er en norsk bistandsorganisasjon. Vi følger et opplegg fra Forut som lar oss bli kjent med ett eller noen få barn i land organisasjonen er tilknyttet. Dette formidles på en levende måte gjennom film, plakater, musikk og tekst. Vi ser Forut-aksjonen som et godt hjelpemiddel i vårt arbeid med å skape forståelse for andre mennesker. Det vi lærer og blir kjent med i disse ukene, vil støtte opp om vårt øvrige arbeid på dette området. Vi avslutter Forut-aksjonen med en salgsutstilling.

Kroppen: sanser og følelser: Mål: øke bevisstheten rundt sansene og hvordan vi tolker verden gjennom dem. Bli bevisst egne og andres følelser og hvordan de synliggjøres og oppleves. Ved å ha fokus på hvordan følelsene synliggjøres, og sette ord på de, kan barnet bli mer bevisst egne følelser og fortelle om de. Vi jobber kontinuerlig med å anerkjenne følelser.

Jul og påske: Mål: Barna i Grav barnehage skal få begynnende kjennskap til høytidene og få gode opplevelser og minner.

- De skal få kjennskap til de ulike høytidenes innhold og tradisjoner.
- De skal få oppleve en sammenheng mellom høytidene.
- De skal oppleve gjenkjennelse i barnehagens tradisjoner.
- De skal få oppleve glede (giverglede, forventninger) og magiske øyeblikk.

For begge høytidene følger vi samfunnets tradisjoner: Vi har adventsstunder i desember med tenning av lys, sanger, bøker etc. Vi lager julegave og julepynt. Vi forteller om høytidene, bruker fargene og har ulike formingsaktiviteter. I samfunnet er det ikke så

mange og tydelige tradisjoner knyttet til høytiden påske. Så våren er også et tema som knyttes opp mot påsken; alt som gror, egg og kyllingene som kommer ut av eggene.

Noen spesielle arrangementer: Luciafeiring og nissefest i adventstiden og foreldrefrokost tilknyttet påsken. Vi er spesielt opptatt av ro og hygge rundt aktivitetene.

Ut i fra barnas alder og utviklingsnivå snakker og informerer vi om høytidsdager som markeres i det norske samfunnet. «Høytider og tradisjoner» var også årets utviklingsområde barnehageåret 2011/2012. Da bestemte vi at følgende høytider markerer vi i Grav barnehage:

Jul/advent

6. februar

Faste

Påske

17. mai

Vi har laget mål for høytidene og tradisjonene:

Jul og påske: Er beskrevet under temaperioder.

6. februar: Mål: Barna i Grav barnehage skal ha kunnskap om samene og samenes nasjonaldag.

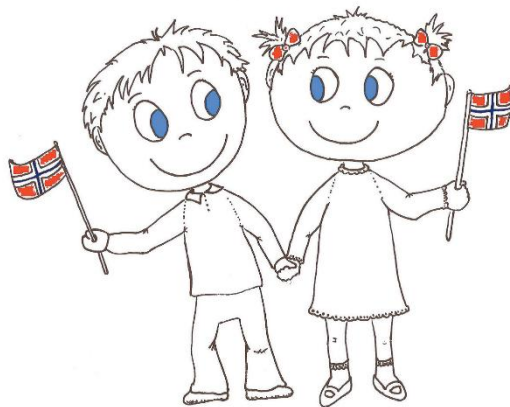
17. mai: Mål: Barna i Grav barnehage skal få kunnskap om hvorfor vi feirer 17. mai.

Faste: Når det gjelder Faste har vi blitt enige om at alle avdelinger feirer karneval/pysjfest. Utover dette arrangementet er det opp til hver avdeling om de vil ha flere aktiviteter eller fortelle mer om høytiden. Karneval skal ha et inkluderende tema slik at foreldre ikke skal måtte kjøpe inn kostyme.

Andre høytider og merkedager: Vi forteller om ulike merkedager og tradisjoner som kommer gjennom året, men uten å ha spesielle aktiviteter knyttet til det, f.eks. 1. mai, pinse, halloween osv. Vi vil fortelle om høytider og tradisjoner som «hører til» de barna vi

har i barnegruppen. Det er naturlig å samarbeide med barnas foreldre om hva vi formidler og evt. aktiviteter som kan være aktuelle.

Fødselsdager: Mål: Barna i Grav barnehage skal bli gjort stas på i forbindelse med fødselsdagen sin. Dette gjøres på ulike måter på avdelingene. Likt for hele barnehagen er det ikke skal medbringes noe hjemmefra men at barnehagen skal tilby sunne alternativer til bursdagsmat.

Vennskap og fellesskap

Personalet må ha fokus på hvordan vi skaper et inkluderende miljø i barnehagen. Barna skal få anledning til å utvikle vennskap og oppleve positive erfaringer med deltakelse i fellesskapet i barnehagen. Barnehageåret 2016/17 har personalet deltatt på en kursrekke i systematisk observasjon. Målet har vært å bli dyktigere til å avdekke mobbing og kunne sette inn tiltak hvis mobbing og krenkende atferd forekommer.

Hva gjør vi i praksis?

- Vi legger til rette for felles opplevelser med humor, latter og glede. Det skal være morsomt å være sammen!
- Vi sørger for at det finnes leker og utstyr som bidrar til felles opplevelser og samspill. Vi tar utgangspunkt i hva barna vil leke med og viser interesse for.
- Vi sørger for tid og rom for at barna kan leke uforstyrret over tid
- Vi hjelper barna inn i lek, f.eks. ved å lage små grupper, finne fram leker, komme med forslag og idéer.
- Vi er tilstede i barnas lek for å støtte, hjelpe og inspirere til videreutvikling av leken og å veilede barna i samspillet seg imellom.
- Vi observerer barna, så vi kan velge riktige tiltak til de ulike barna.

Kommunikasjon og språk

Evne til å kommunisere er grunnlaget for fellesskap, vennskap, lek og læring. Personalet har en svært viktig rolle når det gjelder å støtte barnas evne til å kommunisere og utvikle språket.

Hva gjør vi i praksis?

- Vi bruker språket bevisst og aktivt i alle situasjoner.
- Vi setter ord på handlingene våre, og vi bruker de riktige begrepene.
- Vi ønsker å lytte til barnas fortellinger, og å gi anledning til gode samtaler.
- Våre hus har egne samlinger med bøker, spill og språkmateriell. Her kan personalet, gjerne sammen med barn, hente bøker og spill etter behov, ha dem på avdelingene over tid, for så å bytte dem ut med nye. Bøker og språklige aktiviteter brukes både i samlingsstunder, i smågrupper og for enkeltbarn ved behov.
- Vi tilrettelegger for høytlesning på hver avdeling og sørger for at bøker og spill også er lett tilgjengelige for barna.
- Ved behov benytter vi også kartleggingsverktøy: «TRAS» og «Askeladden».
- Avdelingene er innredet med tanke på å skjerme mot støy og andre forstyrrelser, og vi har et bevisst forhold til bruk av radio/cd/musikk.

Barnas medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

I Grav barnehage mener vi at barns medvirkning, ”å virke med”, innebærer å se det enkelte barn som en viktig del av gruppen. Barna skal ha innflytelse på egen barnehagehverdag, og vi skal ta barnas initiativ, ønsker og meninger på alvor. Vi voksne må være våkne og lyttende til det enkelte barns uttrykk og på samme tid se hele gruppens behov. Barna skal bli møtt med respekt, og gis forklaringer på avgjørelser. Man må gi og ta, noen ganger kan man få det slik man ønsker, men ikke alltid. Barnet skal føle seg styrket som selvstendig individ, og samtidig oppleve viktigheten av å være del av et større fellesskap.

Hva gjør vi i praksis?

- Vi har ”åpne” planer som inviterer barna til å medvirke med sine ideer, spørsmål og tanker.
- Både barn og voksne kan være initiativtakere til aktiviteter. Barna skal også ha mulighet for å delta i planlegging i forkant/underveis og gi sine meninger i evaluering av ulike aktiviteter.
- Vi er oppmerksomme på hva barna uttrykker, både med språket og med kroppsspråket. Ved å lytte til det barna er opptatt av her-og-nå, er det lettere for oss å støtte eller bygge videre på deres ideer.

- Avdelingene har ulike metoder for å dokumentere hva barna er opptatt av og tar denne dokumentasjonen med seg til drøfting og videre planlegging.
- Barna må få tid til å lure på ting, men de har også behov for innspill fra oss voksne for å se nye muligheter. Det er også nødvendig at barn lærer ulike ferdigheter fra voksne eller andre barn for å kunne ha valgmuligheter.
- Vi snakker med barna i etterkant av aktiviteter for sammen å evaluere.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene og ivareta foreldrenes rett til medvirkning. Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

For at barnehagen og hjemmet skal kunne ivareta barnets behov på en best mulig måte er det viktig at vi etablerer et godt samarbeid. Vi skal sørge for at foreldrene vet at barnet deres har det trygt og godt i barnehagen, og at barnet blir sett og hørt. Vi skal møte foreldrene med respekt, og ta imot deres synspunkter og innspill på en åpen, positiv måte. I barnehagen skal vi imidlertid ivareta alle foreldre og barns behov, og vi må, i samarbeid med foreldrene, balansere hensynet til det enkelte barn mot hensynet til barnegruppa som helhet.

Hva gjør vi i praksis?

- Vi har daglig kontakt med foreldrene, både morgen og ettermiddag, hvor vi kan utveksle informasjon og innspill som er nødvendig for at barnet skal få en fin dag.
- Når vi har mulighet henger vi opp dagsreferat på hver avdeling, hvor vi informerer om dagens små og store aktiviteter/hendelser.
- Vi sender ut en månedsplan for kommende måned
- Vi sender ut en månedsrapport for måneden som var.
- Vi inviterer til foreldresamtaler 2 ganger i året. Den ene er obligatorisk, den andre er et tilbud. I tillegg kan foreldrene be om samtale ved behov.
- Vi har oppstartssamtale med nye barn.
- Vi oppfordrer foreldrene til å komme med innspill til virksomheten.

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen - tilvenning

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

I tilvenningsperioden legges grunnlaget for gode relasjoner, rutiner og trygghet. Sammen med foreldrene blir barna kjent på sin avdeling. Vi har rutiner for hvordan personalet skal legge til rette for at tilvenningen skal bli best mulig, slik at både barn og foreldre kan oppleve

at de blir ivaretatt, og at barna får den omsorgen de har behov for.

Hva gjør vi i praksis?

- En fast voksenkontakt –primærkontakt - møter barnet og foreldrene når de kommer til barnehagen og har ansvaret for å følge opp barnet og foreldrene de første dagene.
- Vi har en foreldresamtale en av de første dagene.
- Vi følger de yngste barnas behov den første tiden i forhold til sovetider, spisetider – så langt det lar seg gjøre. Etter hvert vil de tilpasse seg barnehagens vanlige rytme.
- Vi har tydelige, faste rutiner som gir barna forutsigbarhet og trygghet i hverdagen.
- Vi samarbeider med foreldrene om hvor lange dager barnet skal ha i begynnelsen, og om hvor lenge foreldrene trenger å være tilstede. Dette kan variere fra barn til barn, og det er barnets behov som skal være i fokus.
- Vi bekrefter barnets følelser og veileder foreldre ifht avskjed.
- Foreldrene fyller ut diverse skjemaer, hvor vi bl.a. får informasjon om det er spesielle medisinske hensyn å ta, eller om det f.eks. er spesielle hensyn eller tradisjoner vi skal ivareta ifht barn fra andre kulturer/religioner.

Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

Barn som skal bytte avdeling innad i barnehagen får besøke den nye avdelingen før høsten. De pedagogiske lederne sørger for å overbringe informasjon om barnet til ny avdeling. Ved bytte til annen barnehage, følger vi kommunens rutiner og i samarbeid med foreldrene blir vi enige om hvilken informasjon som skal gis den nye barnehagen. Vi bruker kommunens skjemaer for dette.

Fra barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

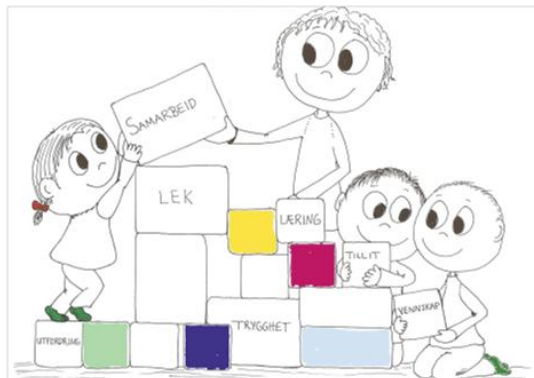
Barn som går i barnehagen over flere år, må få oppleve variasjon i innhold og få utfordringer som står i forhold til alder og modningsnivå. Vår progresjonsplan er med på å sikre dette. I tillegg har vi utarbeidet egne mål for Delfingruppa (det eldste årskullet i barnehagen). Disse tar utgangspunkt i Rammeplanen og Bærum kommunes rutiner for overganger i utdanningsløpet.

Hva gjør vi i praksis?

- Bærum kommune har fastsatte rutiner for [overgang fra barnehage til skole](#). Dette gjelder foreldremøter/samtaler, besøksdager på skolen osv.
- Vi samarbeider spesielt med Grav skole, og er på ulike arrangementer skolen inviterer til før skolestart.
- Delfingruppen avdelingsvis har egne gruppemøter en gang pr uke fra september og ut mai. Vi øver på selvstendighet og på å ta hensyn, både i praktiske situasjoner og i lek

og læresituasjoner. Og vi øver på å forstå beskjeder og instruksjoner. Vi har aktiviteter med utgangspunkt i de 7 fagområdene.

- Siste våren i barnehagen øver vi på skolegårdsleker som slengtau, rocke-ring, har'n, haien kommer og ulike ball-leker.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Planlegging

Planlegging gir grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen er utgangspunkt for refleksjon og utvikling av barnehagens pedagogiske praksis. Planleggingen er med utgangspunkt i kunnskap om barns trivsel og utvikling, og den baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Vår planlegging skal bygge på Rammeplanens intensjoner og føringer, og gjennom jevnlig dokumentasjon og vurdering skal personalet ha et grunnlag for å endre arbeidsmåter og planer underveis for å gi barna et godt pedagogisk tilbud.

Det kan være vanskelig å finne tid og anledning til refleksjon og vurdering i det daglige, og vi diskuterer jevnlig hvordan vår møtevirksomhet bør være, og hvem som skal delta på de ulike former for vurdering og planlegging.

Vi har ulike mål for vår dokumentasjon. Den skal sikre kvaliteten på barnehagens pedagogiske innhold, synliggjøre virksomheten og videreføre tradisjoner. Vi er opptatt av at tiden vi bruker på dokumentasjon står i forhold til nytteverdien.

Dette er noe vi vil se mer på dette barnehageåret. Vi bruker mye tid på dokumentasjon rettet mot foreldre for å synliggjøre hva vi gjør, men kan bli flinkere på å finne dokumentasjonsmåter som gir grunnlag for refleksjon og vurdering.

Hvert år velger personalet ut ett utviklingsområde som vi fokuserer ekstra på i forhold til dokumentasjon og vurdering. Vi har tidligere fokusert på bl.a. tilvenning av nye barn, måltidene, høytider og tradisjoner, aktive voksne ute, psykososialt miljø/plan mot mobbing, klimaklok/Grønt flagg m.m.

Da har vi mulighet til å gå mer i dybden. Arbeidet blir gjort på fellesmøter og blant annet ved spørreskjemaer til foreldrene, intervju av barn og i praktisk utprøving på avdelingene.

Evaluering og oppsummering blir gjort samlet til slutt. Målsetningen er å bevisstgjøre personalet med påfølgende kvalitetsheving av arbeidet i barnehagen.

Dette barnehageåret vil vi fokusere på vår digitale praksis og dokumentasjons- og vurderingsarbeidet vårt.

Hva gjør vi i praksis?

Planlegging:

- Planlegging foregår på alle barnehagens møter på ulike nivåer. På personalmøter, planleggingsdager og lederteam blir vi enige om mål og innhold. Deretter har avdelingene ansvar for planleggingen på sin avdeling, mens aktiviteter og innhold i grupper og felles arrangementer delegeres – med utgangspunkt i felles planlegging og føringer fra lederteam og personalmøter.

Dokumentasjon:

- Gjennomføring av avdelingenes ulike aktiviteter dokumenteres via dags-rapporter, foto og månedsreferater. Av og til henges det opp bilder fra aktiviteter for å synliggjøre dagen og som utgangspunkt for samtale mellom foreldre og barn.
- På barnehagens fellesmøter bruker vi tid på planlegging i forhold til temaperioder og progresjonsplanen. Her ser vi på dokumentasjon fra gjennomførte aktiviteter, diskuterer og foretar idé - utveksling. Avdelingene og gruppene, både voksne og barn, har ansvar for detaljplanlegging.
- De observasjonene personalet gjør av enkeltbarn i det daglige er grunnlag for diskusjoner på avdelingsmøter. Ved behov bruker vi ulike former for systematisk observasjon for å kunne vurdere om vår måte å arbeide på er positiv. Det kan være observasjoner av barnegruppens dynamikk, eller av enkeltbarn. Foreldrene skal være informert når vi mener det er behov for systematisk observasjon av deres barn utover den daglige observasjon.

Vurdering:

- Refleksjon, vurdering og evaluering foretas på avdelingene kontinuerlig, av både barn og voksne, og på fellesmøter, minst to ganger i året. Når det gjelder gruppeaktivitetene, skal Delfingruppen være med og evaluere innholdet i sin gruppe en gang i halvåret. I lederteam kan pedagogene drøfte ulike utfordringer og få råd og veiledning.

- Bærum kommune sender ut en brukerundersøkelse med jevne mellomrom. Resultatet fra undersøkelsen tas med og gir grunnlag for videre diskusjoner innad i barnehagen. Dette er også et tema på møter i SU.
- Vi har utarbeidet en årshjulperm, en huskeliste, som en hjelp for personalets arbeid gjennom året. Her har vi en plan for personalets arbeid med dokumentasjon og vurdering. I Årshjulpermen har vi ulike skjemaer til hjelp i dette arbeidet. Rutinene for å sikre foreldre og barn mulighet for medvirkning og vurdering ligger også her.
- Det blir skrevet referat fra alle barnehagens møter.

Barnehagens ulike dokumenter

- Årsplan for Grav barnehage er et arbeidsdokument for personalet. Den beskriver innholdet i barnehagen, barnehagens pedagogiske arbeid og barnehagens progresjonsplan for fagområdene i Rammeplanen. Den er også en informasjon til foreldre og andre.
- Progresjonsplanen er en del av årsplanen, men også et eget dokument som beskriver arbeidet med de ulike fagområdene.
- I Årshjulpermen har vi samlet planer for personalets dokumentasjon og vurdering, samt planer for å sikre foreldre og barn mulighet for medvirkning og vurdering. Her har vi også samlet faste planer og rutiner for hver måned gjennom hele barnehageåret, samt skjemaer personalet har bruk for. Dette er en ”bruksperm” for personalet, og alle avdelinger har sin egen perm.
- Månedspanen skal gi kort informasjon til foreldrene om hva som skjer kommende måned og hvilke mål man har for arbeidet i barnegruppen. Den skal også gi en kort informasjon/evaluering av foregående måned.
- Informasjonsheftet til nye foreldre inneholder praktiske opplysninger og informasjon om barnehagen.

Barnehagens arbeidsmåter

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert.

Hver dag i barnehagen har sin faste rytme med aktiviteter, måltider og hvile til nokså faste tider. Dette gir trygghet og forutsigbarhet for barn og voksne.

Innenfor disse rammene varierer dagen mellom selvvalgte aktiviteter og aktiviteter personalet har planlagt. Avhengig av alder får barna komme med forslag og innspill til hva de vil gjøre, f.eks. i temaperioder.

Vi veksler mellom aktiviteter og lek i små grupper som barna selv etablerer, eller i grupper satt sammen av personalet.

Vi har skrevet mer om våre arbeidsmåter under «Barnehagens formål og innhold på side 10.

Progresjon

Vi har laget en progresjonsplan for fagområdene:

[Progresjonsplan for fagområdene.docx](#)

Barnehagens digitale praksis

Barnehagen har våren 2018 fått trådløst nettverk, og det gjør det enklere å bruke digitale verktøy sammen med barna.

Vi har deltatt i Realfagsprosjekt og fått opplæring og kurs i I-pad-programmer til bruk med barna.

Dette barnehageåret vil vi ha fokus på hvordan vi kan bruke digitale verktøy i vårt arbeid med barna på lik linje med andre arbeidsmåter.

Barnehagens fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter.

Vi diskuterer jevnlig hvordan vi skal jobbe med de ulike fagområdene. Alt innhold i barnehagen er knyttet opp til ett eller flere fagområder.

Vår progresjonsplan er konkret på hva og hvordan vi ønsker at personalet skal jobbe med de ulike fagområdene:

[Progresjonsplan for fagområdene.docx](#)

Trafikksikkerhet:

Vi snakker med barna om hvordan de skal forholde seg i trafikken når vi går på tur. Dette gjøres spesielt på høsten for å innarbeide gode vaner. Vi øver med barna på å stoppe, se seg for før man krysser vei osv. Avhengig av barnas alder snakker vi om trafikkregler, og viktigheten av å bruke sikkerhetsutstyr som bilbelte, hjelm og refleks.

Vi har rutiner for sikkerhet på parkeringsplass og ved henting og levering, og informerer foreldrene om dette på mail og på høstens foreldremøte.

Vi oppfordrer foreldre til å være gode rollemodeller i trafikken.

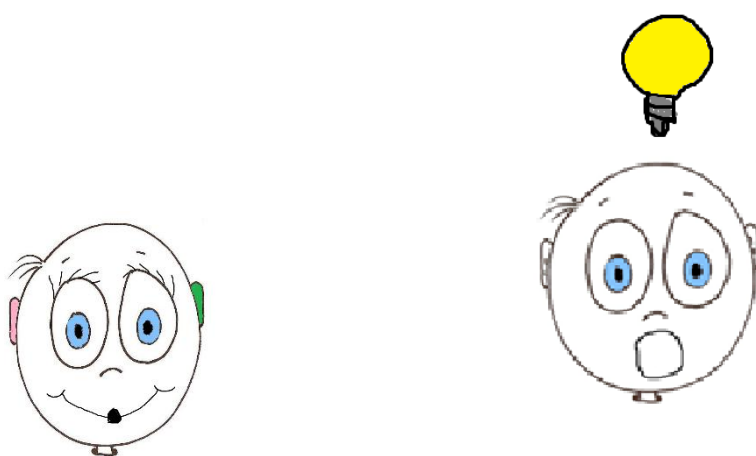
[Årshjul trafikk.docx](#)

Kompetanseplan

Gjennom ulike kompetansetiltak kan de ansatte styrke sin kompetanse og pedagogiske praksis i tråd med rammeplanen

I Grav barnehage ønsker vi et personale som har fokus på å «*være den beste utgaven av seg selv*» og som er faglig dyktige. Vi jobber for kompetanseheving og utvikling av et lærende miljø, og ønsker en kultur som bygger på refleksjon, utveksling av erfaring og delaktighet. De pedagogiske lederne har ansvaret for å utvikle et godt faglig miljø på sin avdeling i samarbeid med styrer og faglig veileder.

Vår kompetanseplan ligger som eget dokument på våre hjemmesider.

Hva gjør vi i praksis?

- Vi utarbeider hvert år en kompetanseplan som gir oversikt over planleggingsdager, personalmøter og kurs med innhold.
- Opplæring og veiledning av nyansatte
- Veiledning av personale enkeltvis og i grupper
- Avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager brukes til å utvikle oss faglig
- Kurs og seminar.
- Pedagognettverk med andre barnehager

Personalet bytter i blant mellom hus og avdelinger for å få erfaring med ulike alderstrinn og ulike måter å jobbe på.